

МУЗЕЈ ПОЛИЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Др Миле Шикман*
начелник Управе за полицијску обуку
Адријана Митрић**
библиотекар

Министарство унутрашњих послова Републике Српске је поводом обиљежавања двадесете годишњице, 2012. године, отворило сталну музејску поставку у којој су изложени експонатати и фотографије које документују историјски развој наше институције. Наведена музејска поставка прикупља, чува и излаже предмете који се односе на историју и садашњост полиције Републике Српске, као израз потребе за очувањем традиције полиције Републике Српске, јачање заједничког идентитета те садашња и будућа истраживања. Дакле, сврха музеја је не само да баштини културно и историјско наслеђе полиције Републике Српске, већ и едукативни, образовни карактер, али и јачање везе са грађанима, кроз успостављање већег степена повјерења полиције и грађана. Тако је наш музеј намијењен како стручној, тако и широј јавности.

Прикупљену грађу представља јавности повременим изложбама, на интернету, публикацијама и догађајима, као што су Дани отворених врата. До сада је наведена музејска поставка више пута представљена јавности, како научној и стручној, тако и општој, домаћој и иностраној, при чему је изазвала вишеструку пажњу и заинтересованост. Поред наведеног, у наредном периоду планирамо и појединачне и тематске изложбе по полицијским управама, чиме би додатно афирмисали наведену идеју. Такође, у плану је и изложба у Музеју Републике Српске, коју планирамо представити поводом Дана полиције сљедеће године.

Током 2015. године, министар унутрашњих послова донио је Одлуку о формирању музејске збирке у саставу Министарства унутрашњих послова под називом „Музеј полиције Републике Српске“,*** чиме се и

**Министарство унутрашњих послова Републике Српске, имејл: nacelnik@education.muprs.org*
***Министарство унутрашњих послова Републике Српске, имејл: adrijana.mitric@yahoo.com*
****Одлука о формирању музејске збирке у саставу Министарства унутрашњих послова број С/М-052-2651/15 од 13.11.2015.*

формално озваничио почетак рада овог специјализованог музеја. Због тога је и изражена потреба за континуирано унапређење Сталне музејске поставке. Прије свега, планирамо нове активности на прикупљању, стручној обради (идентификација, детерминација, класификација, категоризација, анализа и опис, вредновање, стручно истраживање, документовање) те чувању и заштити музејске грађе, коју би организовали у збирке музејских предмета према различитим критеријима. До сада смо направили попис свих експоната, а тренутно смо у поступку стручне обраде музејске грађе, након чега ћемо израдити Каталог музејских предмета.

Тренутно располажемо са више од 750 експоната, који су ситуирани и распоређени по збиркама, а укључују:

- **полицијску униформу и опрему полиције која је коришћена у раду**, укључујући: полицијску униформу у ранијем периоду и дијелове униформе, полицијску капу, личну полицијску опрему, полицијске опасаче, футроле за пиштоље, службене лицесе, службене палице, опрему за заустављање возила (стоп табелице, јежеве), уређаје за мјерење брзине, уређаје за мјерење присуства алкохола у организму, као и остало. Коју униформу и опрему ће полиција користити, зависи од врсте послова који се врше, с тога се у музеју може видјети униформа милиције која је коришћена до 1992. године, униформа полиције која је коришћена од 1992. до 1999. године, униформа припадника Специјалне јединице полиције, свечана униформа Министарства унутрашњих послова, униформа саобраћајног полицајца. Једна од униформи која је употпунила музеј поклон је начелника Полицијске управе Бања Лука, Жељка Спасојевића. Униформа се састоји од панталона, кошуље, кравате, јакне и капе са петокраком, а кориштена је у периоду до 1992. године.

Слика 1. Полицијска униформа кориштена до 1992. године

Извор: Музеј полиције Републике Српске

- **оружје полиције, коришћено у полицијске сврхе**, укључујући: пиштоље, револвере, пушке, хладно оружје, муницију, дијелове оружја и друго. Највећи дио колекције оружја прикупљен је након послеријатне, познате акције „Жетва“, највећи дио је уништен, али поједини примјерци сачувани су управо за музеј. Међу најстаријим експонатима је митраљез руске производње, оружје које је коришћено у Другом свјетском рату, дужине 1175 мм и тежине од 15 кг, потом њемачки митраљез те америчка пушка „томсон“ из четрдесетих година, калибра 11,43 x 23 мм, кориштена у многим ратовима, као и у распаду бивше Југославије. Овој збирци припадају и пиштољи „валтер“ из Другог свјетског рата те пушкомитраљез „М53“ из југословенског периода. Музеј поседује и полуаутоматски пиштољ М-57, калибра 7,62 произведен у Републици Србији седамдесетих година двадесетог вијека. У периоду након Другог свјетског рата, био је службени пиштољ припадника војске и милиције СФРЈ, а ту улогу и намјену задржао је и данас у полицији Републике Српске. С обзиром на

то да се није могао носити прикривено, конструисан је нови, полуаутоматски пиштољ М-50 калибра 7,65 мм који је био лакши и имао слободан затварач и мануелну кочницу на раму.

Музеј обилује ручно рађеним оружјем које је послужило извршењу најтежих кривичних дјела. Оружје је пиштољско, различитог, нестандардног калибра, а музеј посједује и ручно рађену пушку атипичног калибра која је, такође, служила за извршење кривичних дјела. Поред ручно рађеног оружја, на полицама се налази и неколико експоната кратежа.

Слика 2. Митраљез М84 калибра 7,62

Извор: Музеј полиције Републике Српске

Слика 3. Пиштољи М-57, калибра 7,62, М-50 калибра 7,65 мм, кратеж и ручно рађено оружје

Извор: Музеј полиције Републике Српске

- **полицијске ознаке:** ознаке чинова у полицији, ознаке звања у полицији, ознаке организационих јединица, металне, везане, штампане ознаке, предмети са ознакама полиције, плакете, медаље, одликовања, заставе и друго. Полице са ознакама обилују чиновима полиције кориштене у периоду од 1995. до 1999. године, ознаке кориштене од 1999. до 2002. године, као и ознаке из одбрамбено-отаџбинског рата 1992-1995. године, али и актуелним чиновима полиције. Међу набројаним, налази се и амблем 1. команданта VI одреда Специјалне милиције. Музеј краси мноштво захвалница, а посебно мјесто заузима орден Његоша I којим је тадашњи предсједник Републике Српске, 1995. године одликовао Средњу школу унутрашних послова за допринос и заслуге у раду.

Слика 4. Орден Његоша I

Извор: Музеј полиције Републике Српске

Слика 5. Функционалне ознаке полиције Републике Српске у периоду од 1999. до 2002. године

Извор: Музеј полиције Републике Српске

- **документа полиције и прописе који су коришћени у ранијем периоду**, као што су: закони, правилници, упутства, приручници, рјешења, одлуке, дневници, наставни планови и програми, евиденције, публикације и остало. Међу поменутим, посјетиоци могу да прелистају приручнике начела и процедура у Министарству, Кривични законик из 1959. године, Закон о кривичном поступку 1977, Закон о унутрашњим пословима из 1998. године, Регистар извршилаца кривичних дјела из

1977. године, а у музеју чувамо и примјерке свих издања листа Министарства унутрашњих послова „Полицајац“ који је излазио све до 1999. године, у којем су описивана сва битна дешавања из области полиције и безбједности кроз историју. Занимљиво је видјети депеше и правилнике куцане на писаћој машини коју од заборава, такође, чувамо у нашем музеју. Успјели смо сачувати и књигу завршених класа подофицирске школе која је обухватала период од 1947. до 1955. године. Своје мјесто у нашем музеју нашао је и Службени лист Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине из 1975. године који је музеју поклонио начелник Управе за полицијску обуку, Миле Шикман. Поменути лист садржи указ о проглашењу Закона о центру за образовање кадрова унутрашњих послова и самом оснивању Центра.

Слика 6. Документа полиције и прописи

Извор: Музеј полиције Републике Српске

Музеј смо употпунили фото албумима старим скоро стотину година који садрже фото документацију различитих кривичних дјела. Ријеч је о документацији Уроша Прице, полицијског инспектора који је радио на подручју Сарајева. Његов потомак, Урош Марк Прица, одлучио је да

породично наслеђе поклони Музеју полиције Републике Српске и на тај начин учини доступним свима који се баве полицијском професијом, али и другима који су заинтересовани за ову тематику. Ријеч о вриједној музејској грађи из периода 1921-1926. године, која је урађена на квалитетном папиру и кожном омоту.

Слика 7. Фото албуми инспектора Уроша Прице из 1921. године

Извор: Музеј полиције Републике Српске

- **фотографије припадника полиције:** фотографије из периода до 1992. године, фотографије из периода одбрамбено-отаџбинског рата 1992. до 1995. година, фотографије из периода после отаџбинског рада до данас, укључујући фотографије припадника полиције у мировним мисијама, фотографије са значајних догађаја. Фотографије су смјештене на паноима којих тренутно посједујемо пет. Панои обилују фотографијама са прослава Дана полиције, промоција завршених класа Полицијске академије, разних такмичења и окупљања припадника Министарства унутрашњих послова. Један од паноа красе фотографије некадашње Специјалне јединице која је учествовала у одбрамбено-отаџбинском рату. Осим фотографија које свједоче о разним такмичењима и активностима припадника Министарства, ту је и мноштво медаља које су нашле своје мјесто на полицама музеја.

Слика 8. Фотографије припаднике Специјалне бригаде полиције из периода од 1992. до 1995. године

Извор: Музеј полиције Републике Српске

- **лична документа и предмети које издаје Министарство унутрашњих послова**, као што су: личне карте, пасоши, возачке дозволе, саобраћајне дозволе, регистарске таблице, службене легитимације и друго. Наш музеј поседује механичку бушилицу за нитне, која је коришћена за фотографије на личним картама, возачким дозволама и путним исправама.

Слика 9. Лична документа које издаје Министарство унутрашњих послова и механичка бушилица за нитне

Извор: Музеј полиције Републике Српске

-опрема криминалистичке технике која је коришћена у претходном периоду, као што су: опрема за израду фотографија, фотоапарати, видео камере, микроскопи, криминалистички несесери, детектори, дактилоскопска техника, полиграфска техника, уређаји за мјерење тежине и слично. У музеју су изложени и експонати попут плоче за узимање отисака на картон издате карте, као и узимање отисака кажипрста неписмене особе, умјесто потписа, као и несесери за дактилоскопирање лица у теренским условима. На основу наведених експоната, може се сагледати развој дактилоскопије и папилароскопије као гране криминалистичке технике. Стога, посјетиоци, поготово стручна лица, могу увидјети колико је актуелан развој папилароскопије и колико се мијења кроз вријеме.

Слика 10. Плоча за узимање отисака на картон издате карте, као и узимање отисака кажипрста неписмене особе, умјесто потписа

Извор: Музеј полиције Републике Српске

Слика 11. Несесер за дактилоскопирање лица

Извор: Музеј полиције Републике Српске

Слика 12. Фотоапарати и видео камере

Извор: Музеј полиције Републике Српске

- **полицијска возила коришћена за полицијске потребе**, укључујући: путничка возила, мотоцикле, возила посебне намене, као и дијелове возила (свјетлосно - сигнални уређаји и слично), као и опрема коришћена за остваривање радио и телефонске везе, укључујући: ручне радио станице, стационарне радио станице, телефоне, телепринтере радио станице дежурног полицајца у колима и слично.

Слика 13. Опрема коришћена за остваривање радио и телефонске везе

Извор: Музеј полиције Републике Српске

- **збирка криминалистичких експоната** – предмети и трагови извршења кривичних дјела, средства извршења кривичних дјела, криминалистичка документација, скице, фотографије и слично. Неки од експоната коришћени су у крађама, разбојништвима, сексуалним деликтима, па тако имамо прилику видјети нож којим је извршено убиство, опроштајно писмо самоубице, лобању послје обдукције, сјекиру коришћену за извршење убиства, маске и перике кориштене за разбојништва, а ту су и средства коришћена за производњу и кријумчарење опојних дрога. Међу експонатима који припадају криминалистичкој збирци налази се, и посетиоцима посебно интересантна, машина за фалсификовање евра. Машина је заплиењена 2007. у чувеној акцији „Трокут“, а починиоци су осуђени на девет година затвора.

Слика 14. Машина за фалсификовање евра

Извор: Музеј полиције Републике Српске

Такође, у нашем музеју располажемо са подацима о свим страдалим, несталим и рањеним припадницима Министарства унутрашњих послова у одбрамбено-отаџбинском рату у периоду 1992-1995. година, али и подацима о свим страдалим припадницима Министарства унутрашњих послова у обављању дужности у периоду прије и после рата. Ове податке смо преточили у публикације које је издало Министарство унутрашњих послова.

Слика 15. Монографије погинулих и несталих припадника Министарства унутрашњих послова

Извор: Музеј полиције Републике Српске

Стална музејска поставка изложена је у просторијама Управе за полицијску обуку у Бањој Луци. Формирањем музеја успјели смо дочарати како је изгледала полицијска служба у прошлости и како се развијала, с тим да је велики број експоната, због турбулентних времена кроз које је пролазила наша земља, изгубљен. Драго нам је што можемо показати дио историје полицијске дјелатности из ранијег периода на овим просторима, а циљ нам је богатимо наш музеј и у будућности.

Слика 16. Музејска поставка

Извор: Музеј полиције Републике Српске

Наша мисија је да се у музеју сакупљају, чувају и приказују предмети из прошлог и садашњег рада полиције те да у њему покажемо чиме се полиција бави, шта грађани могу очекивати од полиције и да подстакнемо грађане на сарадњу с полицијом. Имамо велику обавезу да учинимо све на очувању богате баштине полицијске службе. Музеј полиције има и значајну улогу у приказу и тумачењу историјских чињеница, као и презентовању специјалних полицијских тематика. Желимо да музеј својом поставком буде такав да се њиме поноси сваки службеник Министарства унутрашњих послова. С тим у вези, позивамо грађане, службенике Министарства и пензионере унутрашњих послова, као и све заинтересоване да помогну реализацију наше мисије донацијом предмета који представљају историјат полиције Републике Српске. Министарство унутрашњих послова ће водити посебну евиденцију о донираним предметима, са назнаком ко је и када донирао одређени предмет.